

TAUOILLA TULOS PARANEE

Metsuri Pekka Aarnio on raivannut metsiä 36 vuotta. Hänen mukaansaärkevintä, mitä raivaaja voi tehdä, on pitää ”nippitauko” eli syödä pieni ateria riittävän usein.

TEKSTI MARIA LATOKARTANO | KUVAT HANNE MANELIUS

VEROVINKKI

Kaikki taimikonhoidon kustannukset ovat metsäverotuksessa vähennyskelpoisia. Vähentää voi raivaussahan tai muiden työvälineiden hankintahinnan, sahan huolto- ja käyttökulut sekä ostetun raivaustyön kustannukset. Myös matkakustannukset metsäpalstalle voi vähentää.

Arvonlisäverovelvolinen metsänomistaja ilmoittaa palvelujen hintoihin sisältyvät alvit kausi-

veroilmoituksella. Hän voi vähentää ne puukaupasta maksamistaan arvonlisäveroista. Mikäli metsänomistaja ei ole alv-velvollinen, hän merkitsee kustannukset alveineen veroilmoituksen vuosimenoihin.

Jos taimikon varhaishoitoon on saatu Kemera-tukea ja tuki on maksettu suoraan metsänomistajalle, se on metsäverotuksessa verotettavaa pääomatuloa.

Viisivuotias kuusentaimikko on jäämässä heinän ja lehtipuun vesojen alle. Metsuri Pekka Aarnio antaa raivaussahansa laulaa.

Sora ratisee auton renkaissa, kun **Pekka Aarnio** kääntää lava-autonsa metsätien levikkeelle. Autosta noustessaan hän luo silmäyksen tien vieressä odottavan taimikkoon. Näyttää siltä, että viisivuotiailla kuusentaimilla on tukalat paikat lehtipuunvesojen ja vattupöheikköjen puristuksessa.

”Alkaa olla viimeinen hetki raivaukselle, joten ei muuta kuin lehtipuuta nurin”, Aarnio toteaa.

Syyskuun alun päivä on raivaukseen mitä parhain. Helteet jäivät menneeseen kesään ja taimikon yli pyyhkivä tuuli tekee ilmasta raikkaan. Metsurin saappaista jalkaan vetäessään Aarnio arvioi puhurin voimaa.

”Jos yhtään kovempaa tuulee, kannattaa raivatessa kaadot suunnata myötätuuleen”, hän huomauttaa.

Joutsan Leivonmäellä nelostien kupeessa sijaitsevan palstan omistaa metsäyhtiö UPM. 1,4 hehtaarin taimikko on aikanaan mätästetty ja sen jälkeen istutettu kuuselle.

”Työmaalla onärkevintä lähteä reunasta, edetä toiseen reunaan ja palata takaisin. Turhaa edestakaisin kulkua kannattaa välttää. Kun saha kerran on mukana, sitä kannattaa myös käyttää”, Aarnio sanoo samalla kun pukee valjaita ylleen.

Molemmat jalat maassa

Ensin lantiovyö napakasti kiinni ja sen jälkeen saha roikkumaan valjaissa olevaan ripustuskoukkuun.

Pekka Aarnio säätää koukun korkeutta olkahihnoista niin, että saha asettuu noin kämmenen leveyden lantion alapuolelle. Kun saha on oikeassa kohdassa, kahvoin yltää tarttumaan niin, että kynärpäät ovat vartalon vieressä ja ranteet suorina.

Aarnio siirtää vielä kahvoja sivusuunnassa niin, että vasen kahva asettuu suoraan hänen vasemman olkapäänsä alle. Lopuksi ▶

Pekka Aarnio näyttää oikean sahaus-asennon: selkä suorassa, molemmat jalat tukevasti maassa ja kädet lepäämässä kahvoilla.

hän tarkistaa, että saha on tasapainossa: terä ei saa painua maahan, kun hän irrottaa otteensa kahvoista.

Maastoltaan kuvio ei ole helpoin mahdollinen. Mättäät ovat suuria, ja niiden välissä, kasvillisuuden uumenissa, lymyilee suuria lohkareita. Tottumaton taittaisi täällä nilkansa helposti, mutta Aarnio etenee palstalla kuin olisi päiväkävelyllä puistossa.

”Aloitin metsurintyöt vuonna 1981. Olin parina päivänä vanhemman metsurin mukana palstalla, ja sen arvaat, miten tikkuista ja takkuista eteneminen oli. Mutta työ opettaa.”

Tärkeintä on säilyttää tukeva asento koko ajan. Raivaussahalla todennäköisyys sohaista omaan jalkaan on pienempi kuin moottorisahan kanssa, mutta tasapainon pettäessä sekin riski kasvaa.

”Yhdellä jalalla ei kannata seistä”, Aarnio huomauttaa.

Sisäsyryjä sahaa tarkasti

Edetessään Aarnio kaataa lehtipuun vesat samaan suuntaan, pois päin pystymetsästä. Se lisää näkyvyyttä.

”Etenkin pienet risut jäivät helposti pöyhölleen vatukon päälle, jolloin taimia on vaikea löytää. Tällä palstalla mätästysmontut ovat melkein metrisiä. Jos kaataisin vesakon kulkusuuntani puolelle, en erottaisi maastoa sitäkään vähää mitä nyt.”

Kaatosuuntaa Aarnio säättää raivaussahan terällä: ulkosyrjä kaataa puun raivaajan suuntaan, sisäsyryjä raivaajasta poispäin. Jos puu kuitenkin aikoo kaatua väärään suuntaan, sitä voi tönäistä sahan varrella. Kokenut raivaaja voi lisäksi ohjata puuta nykyisemällä terää juuri, kun puu on kaatumaisillaan, jolloin puu kulkee terän mukana.

”Ei ole tarpeen sahata kaasu pohjassa, mutta sen verran kierroksia pitää nostaa, ettei saha tukehdu, kun terä osuu puuhun”, Aarnio muistuttaa.

Taimien läheltä vesat kannattaa Aarnion mukaan kaataa aina terän sisäsyryjällä.

”Sisäsyryjä on tarkempi. Ulkosyrjä lipsahtaa helpommin.”

Palstalla edetessään Aarnio ohjaa sahaa kehollaan. Jos sahattava puu on kaukana, hän kurottua sitä kohti työntämällä lantion eteen. Kädet sen sijaan näyttävät vain lepäävän kahvoilla. Niiden avulla sahaa ei kannatella.

Rehevässä maassa osa lehtipuista on hahtanut reippaasti yli miehen mittaisiksi. Kun eteen tulee tavallista suurempi vesa, Aarnio taivuttaa sen ennen kaatamista pois taimesta. Vaihtoehtoisesti hän saattaa päätäkstä lehtipuusta ensin latvan, minkä jälkeen varren tynkä on helpompi kaataa.

Kohdissa, joissa taimi on todella pahasti hautautunut vatukon sisään, Aarnio lähestyy sitä pikkuhiljaa, puskan molemmilta puolilta sahaten.

Lehdettömään aikaan

Taimikon perkaukseen käytetään kahta menetelmää. Perinteisemmässä taimikon päältä poistetaan lehtipuuvesakko likimain kokonaan. Toinen vaihtoehto on reikäperkaus, jossa taimen ympärille raivataan noin parimetrinen tyhjä ala.

Aarnion mielestä tapa kannattaa valita kohteen mukaan.

”Kyllä reikäperkauskin auttaa, mutta tämä taimikko on jo iso semmoiseen. Jossain vaiheessa myös reikäperatuista taimikoista lehtipuu on kaadettava, jollei sitten halua kasvattaa metsää kahdessa kerroksessa.”

Nykyisen työmaansa Aarnio olisi mieluiten raivannut jo pari vuotta sitten.

”Mutta kyllä tästä vielä mehtä tulee. Kuuset ovat hirveen vauhtia ja nythän ne oikein hyökkäävät kasvuun, kun saavat valoa.”

Aarnio arvelee, että toinen raivaus on tarpeen vielä 5–10 vuoden kuluttua. Sen jälkeen kuuset pärjäävät omillaan.

Raivaus on järkevintä tehdä joko aikaisin keväällä tai myöhään syksyllä lehdettömään aikaan. Keskikesällä näkyvyyttä ei ole tarpeeksi.

”Aikaisin keväällä on kenties selkein aika. Taimet ovat heti näkyvissä, sillä vatukkoa ja heinikkoa ei ole. Syksyllä täytyy sitten kaataa vatukkokin nurin.”

Sitten hän pysähtyy ja raapii niskaansa kypärän sadesuojan alta.

”Nyt on hirvikärpänen jossain.”

Helppo työ, kalliit varusteet

Tunnin urakoinnin jälkeen on aika pitää ”nippitauko”. Aarnio kaivaa repustaan eväsleivän ja kaataa termoksesta kuppiin höyryävää kahvia.

”Ei ole mitään järkeä sahata neljää tuntia yhtä kyytiä”, hän sanoo leipää haukatesaan.” Järkevämpää on pitää säännöllisesti lyhyt, viiden tai kymmenen minuutin tauko. Se parantaa tulosta ja jälkeä.”

Aarnio laskeskelee, että hänen oma työpäivänsä kestää tauot pois luettuna seitsemisen tuntia.

”Kuudesta seitsemään tuntia tehokasta työaikaa riittää. Silloin pysyy koko ajan into päällä.”

Raivausta pidetään helppona työnä, jota metsänomistaja voi tehdä itsekin. Totta sekin, mutta Aarnio näkee asiassa toisenkin puolen.

”Vehkeet maksavat toista tonnia, joten kannattaako niitä ihan pientä aluetta varten hankkia? Jos raivaamaan ehtii vain viikonloppuisin, työssä tuhrautuu helposti koko kesä. Toisaalta käyhän tämä kuntoilusta, ja onhan omaa metsää mukava raivata”, itse yhdeksän hehtaaria metsää omistava Aarnio pohtii.

Jos hankkii oman raivaussahan, Pekka Aarnion mukaan kannattaa heti valita riittävän järeä kone.

”Merkillä ei mielestäni ole suurempaa väliä, kaikki sahat ovat nykyään hyviä. Mutta niitä ihan kevyitä, muutaman sataan sahoja ei kannata ostaa.”

Sahan painoa ei kannata pelätä. Sirompiinkin nainen jaksaa Aarnion mukaan käsitellä normaalia raivaussahaa.

Konkarin raivausvinkit

1 Raivaa lehdettömään aikaan, jolloin näkyvyys on paras mahdollinen.

2 Ennen kuin aloitat työt, tarkista, että valjaat ja saha ovat säädetty oikein. Muista turvallisat kengät ja kypärä.

3 Suunnittele etukäteen, miten etenet palstalla. Vältä ylimääräistä kävelyä. Jos tuulee, ota huomioon tuulen suunta.

4 Liiku varoen etenkin, jos maasto on epätasainen. Älä koskaan sahaa yhdellä jalalla seisten.

5 Ohjaa sahaa vartalolla, älä kannattele sitä käsillä.

6 Kaada puut pystymetsästä poispäin.

7 Viilaa terä säännöllisesti.

8 Tauota työtä. Älä ahnehdi monituntisia rupeamia, vaan pidä ennemmin lyhyt tauko useammin.

VINKIT
metsuri Pekka Aarnio

Kivisessä maastossa terää saa huoltaa usein. Viilanohjain on hyödyllinen apuväline.

Näkyvyys paranee, kun kaataa vesat samaan suuntaan.

Aarnio viihtyy metsässä. Metsurin työt hän aloitti vuonna 1981.

Terän ulkosyrjä kaataa puun raivaajan suuntaan ja sisäsyryjä raivaajasta poispäin. Taimikkoon sopii parhaiten pyöreä terä.

ONKO OMAISUUTESI SUOJA KUNNOSSA?

ELIITTIKATOT
Kotisi ylin ystävä

eliittikatot.fi | 020 7413 950

/TAIMIKONHOITO/

Raivaajan
kannattaa sat-
sata kunnan
varusteisiin.

”Sahan kanssa liikkuminen voi alkuun tuntua työläältä, mutta kyllä siihen tottuu.”

Pyöreä terä sopii metsään

Nippitauko on ohi. Aarnio pakkaa termospullon reppuun ja kaivaa esiin viilan.

”Kun terä tylsyy, sen kyllä huomaa sahatessa. Hyvä tapa on viilata terä vähintään kerran päivässä. Kivisessä maastossa voi joutua viilaamaan useamminkin.”

Viilausta varten Aarnio nostaa sahan polvelle.

”Jokaisella on oma tyylinsä. Toiset viilaa seisaltaan, mutta minä oon tottunut viilaamaan polvella.”

Aarnion sahassa on pyöreä, 200/225-millinen terä, jolla tarvittaessa kaataa pienen puunkin.

”Kyllä tuollaisen saisi vielä nurin”, hän toteaa reiden vahvuista leppää kohti nyökäten. ”Mutta sitä isompien kanssa touhu menee kikkailuksi. Ei tiedä, mihin suuntaan puu kaatuu, ja terä jää helposti jumiin.”

Kolmioteraa soveltuu Aarnion mukaan ainoastaan vatukoiden kaatamiseen.

Aarnio käyttää viilatessaan apuna viilanohjainta, joka varmistaa oikean viilaussyvyyden ja -kulman, sekä 5,5-millistä pyöröviilaa.

”Tällä tavoin vain lykkäillään. Joka toinen terä toisesta ja joka toinen toisesta suunnasta”, hän näyttää. Sitten hän naurahtaa:

”Työkaveri ihmetteli kerran, kun saha piti jotenkin outoa ääntä. Oli ajatuksissaan viilannut kaikki piikit samasta suunnasta.”

Tuulee enemmän kuin aamulla. Aarnio harkitsee, joko olisi tarpeen vaihtaa työskentelysuuntaa.

”Taidan siirtyä kulkemaan tuota toista reunaa. Työ käy raskaaksi, jos joka puu pitää painaa vastatuuleen.”

Metsuri tekee työtään ulkona säiden armoilla, mutta Aarnio ei valita.

”Ympäristö on tässä työssä parasta. Täällä on niin mukava olla. Huonojakin kelejä on, mutta mehtä on aina mehtä.” ●

» **Kun terä
tylsyy,
sen kyllä
huomaa
sahatessa.»**